

הלכות פסח סימן תנא

באר הגולה כו

הנה מיהו, אם לא הגיעו הידויות (סט) אין לאסור (כט) (ע) בדיעבד, ונאפליה לכתחלה וכול (עא) להגיעילן על-ידי צריי שמערה עליהן (אוייה כלל נח): יג הפלי (עב) שיש בו (ל) [לן טלאי, אם (עג) קדם הטלאי לבלעית האסור (עד) אין צריך להסירו, דבולעו כף פולטו, ואם קדמה בלעית האסור לטלאי, (עה) צריך

באר היטב

טהורין וכתב המ"א: ראוסן אגנות שאופין בהם עגלות צריך לבין: (כט) בדיעבד, ולא אמרינן שפולין בליעתו בקלו, ואף אם חילק בליעתו מ"מ בככ"פ, ופסק הח"י בד"עבד אין לאסור אף אם פתח בתוך הפאכל הידויות, כי לא מחוקקין אסורא ויבכ"פ, ע"ש. ומ"א פסק דאם פתח אותו צד שלא נגעל אסור, ע"ש. וט"ז פסק דבסמ"ק יש להחמיר אפלו דיעבד אם חתך בסמ"ק שלא הגיעל הקתא בתבשיל חם בפסח כיון הדואי נגע בקתא בשעת תשמישו בסמ"ק משא"כ שאר כלים, ע"ש. וכתב המ"א: ונ"ל דהאי שכתב אין אוקרים בדיעבד פ"י אם נשפמש בהם קבר, אבל לכתחלה אסור להשפמש בהן אפלו הוא בתוך הפסח וא"א להגיעלו: (ל) טלאי, כל טלאי שבסמ"ק זה הינו מה שנקבע ע"י דבוק חתיכה על חתיכה בפסחים, אבל בטלאי שעושין בכלי ברזל שפטיסין חתיכת ברזל מהם נשקף כל הבלוע ומה שהוא בעין, וגם ששפסקין את הכף של פסח וכיוצא בו שמששים שם חתיכה של פסח או האמין טהור אפי' דהם מקצתו עם גלו וקא מטר מקמת השער ונסמא אפר צלי אש ולא לשנייה חסם לחלק בין נעלה של עץ ולא משני גלי רחפני במקרה וגמרינן מה הינו משום לעוין אחריו להציל, ע"ש, וא"כ כיון דהש"ס שמיל וטרי אלפא וזהו לשמא ברהא פלשע קצת שלישון זה עקר, וליט"ז יש לצק בשמור או מתכה וכיוצא שחתמה באור נכבה היא וחתמה שיש סילוף בו והושב בהם פשו או אסור אחר בעין גלא פלשע אם קצי לבח או בקלה כיון שאין המדינה תחבו ע"י האור ממש כן מקמת חלוקת האור לבד, והתמיה דקסחים דף ל, פגירי ששחו בקלה אין אופק בו עד שישק הסגור, והתר דרועא בשל סבת כורי, וא"כ משמע שאפלו הטיחה בתוך לאחר גריפת האש והפי"ה חסקה בעין ולא מהני הגעלה אפי"ה דלא בלע ע"י האור ממש רק מחמת תולדת האור, ואפשר דהמר שלפי גרלו א"א להקניטו ליורה להגיעלו לכה נקט עד שישק הפפיר, ואם היה אפשר להגיעלו הני ספי לה, אף כלישון הש"ס שם משמע דנוקא חסקה ובקורה, וגם י"ל כיון דכ"פ"ם לא נבלע ע"י משקה לא מהני לה הגעלה דלא שיק בה כבולעו כ"פ כיון שבלעיתו לא הנה ע"ד הנה, הלכך נקאה להצריך לבח, אלא דבכלבון כל ספי ואפי' עד שיקוי יגיעות נותין מפניו, מיהו אם קשה שנקבע בו האסור היה הבלי או השער מלבן כיכ עד שיעוצות סמון מפניו לית רין צריך קיש דנה הו' נבלע ע"י האור ממש וצריך לבח ס"ב שיקוי יגיעות נותין מפניו, כולע"ז, והנה אין דין זה כקמ"ו באן רב מריד סמון קבב, אף הואיל ואנב גרסא משמא ריה"ל סבא ונתמדתו לי דברים אלו קבצים מה, ונצטרף ולקטנו עוד סביבוי לקי"ם גליי בעה"י: [ג] טלאי, עבתי"ט. וכן בשורה מביד גרסא"ש סימן א תשובה אמת מפרשי"י טראני ו"ל פתחין בקבל שצריך הגעלה, חסמים עמו מהרי"א אלפנדי ו"ל, ועין לקמן סימן, ועין בספר ביחאפרי"ם על גרפות בקיה סימן י"ט שכתבתי בענין זה בארן דבריו החוספות בכתבות יעב"ז ובדברי הפוסט שכתבו האגדה, ישם בארתי נפנת הר"א חס"א בתשובה לישב מה שהקשה צ"ח מרי"ח פאן, ובנינו טלאי ע"ז מה"ב שכתב בשם שו"ת נדב"אמת: יורה שיש בה טלאי ולא הני משמשים קסמין בעין, כן להחיים בחובה פליט חסונן באפר ומים שקורין לויג, וק"ר להגיעל בתוך קדם וכן אסור, וכו"מ בלבן כל במקום הטלאי שהקשה נטרף צליי מה, ע"ש:

מלשנה ברורה

פרוש, אם נשפמש בהם קבר, אבל לכתחלה אסור להשפמש בהן קדם שיגיעיל הידויות⁶⁶, אפלו הוא בתוך הפסח שאי אפשר להגיעלו, דלמקמן פסימן תקט סעיף ה בהנה"ה⁶⁷: (עא) להגיעילו על-ידי צריי, דהרי נוגעין בו (פ) כל השנה בידים מקלכלכות, וגם לפלט בזה (פא) את הבלוע שבלעו הידויות על-ידי נתח הפיצויות צליהן, וכו"ל. ואם ידע שנשפמש בידות בחמין בחמין בכלי ראשון, (פג) לא מהני צריי אפלו בדיעבד וצריך הגעלה גם כן בכלי ראשון דוקא⁶⁸: יג (עב) שיש בו טלאי, הנהו אם הטלאי הוא בצד הפנימי של הכלי, דמבחינן אינו מדיק [אחרונים]: (עג) קדם הטלאי, פרוש, שהטלאי (פג) נעשה בשעה שהנה הכלי חדש, או שהגיעלו הכלי קדם ששמו הטלאי: (עד) אין צריך להסירו, בשעת הגעלה, (עד) ואיני שהוא מדבק לפה בענן שאין לחש שמא יש שם קצת חמין בעין, ואין צריך לחש רק לבלעית חמין שנבלע בכלי דנה הטלאי, ובזה אמרינן דבולעו דנה הטלאי כף פולטו דנה הטלאי, דאלו יש סדקים סביב הטלאי ויש לחש לחמין בעין, צריה לבח דוקא אף בזה, וכו"ל כסעיף ד, או שינקר שם היטב, ואם לא עשה כן, אף בדיעבד אסור: (עה) צריך להסיר וכו', ואף דמרבך בחזק, חישגין (פה) שמא נשאר מצט חמין בעין על הכלי קדם

שער הציון

(עג) עלת שבת והט"ז: (עג) ביח ושארי אחרונים: (עד) מאמרמקדכי: (עה) הגר"א וחק"יעלב: (עו) חק"יעלב ונהר"א ואלה רבה ונקודתיים ונהר"ז, דלא כמגן אברהם: (עו) הט"ז ביוה"דעה סימן קכא והאלה רבה, וכן מוכח מהגר"א, ודלא כשו"ת שם: (פא) הגר"א ושי"א: (עג) מקודתיים ונהר"ז, וגם האלה רבה העמיק ואסבר לה כמו שכתבנו: (פ) הגר"א בשם אסור חסר: (פא) מאמרמקדכי: (פג) הגר"א ופ"ט: (כג) מגן אברהם ושי"א: (פד) עלת שבת ושי"א: (פה) מאמרמקדכי ומהצ"ח השקל ושארי אחרונים הרבה בכאר דברי השלחן ארוך, ובדעת הנשכ"א דחשש רק לזה אבל לטעם השני אינו חושש, דמקדא לה להגיעל מלפני מוצר לעבר [ואף דעה סמ"ג ודבריהם דהנשכ"א ארי' רק קדמם הטלאי לבלעית האסור, אבל קדמם הקליפה גם הוא סובר והקליפה אינה נקלטת דנה הטלאי, קבר השיגו עליו פשה אחרונים], וקפי טעם זה אם נקה מקדם שנתן עליו הטלאי שכלא קמא עליי טעם משהו חמין די בחגלה, מה שאין כן לטעם השני:

* היצ"ו (עד) צריך למחוק, במקום (עד) ציל (עד), במקום (ש) ציל (נה), במקום (עו) ציל (עו), ועל המילים "אבל בידו" צריך להוסיף ציון (נח).

הלכות פסח סימן תנא

להסיר הטלאי קדם הגעלה, או ישים קלים על מקום הטלאי (עו) עד שישרף גוף (ל) האסור אם ישנו (עז) ואחר-כך מגיעל כל הפלי ואם הוא של עץ אין לו תקנה, אלא-אם-כן ירחיב הסדק כל-כך שיוכל להוציא משם מה שבתוכו: הנה רשם שעושים האמנים בחוף בלים מפר להגעילן (עח) * מאסר שנגעשה מתדש, (נב) (עט) וינקרם היטב (א"ח בהגהות): י"ד * כסוי של ברזל (פ) שמכסים בו הקדרה צריך הגעלה, (פא) בין שמוציא בקל שעה מהם הקדרה, (פב) כי אם נתגורו בפסח על הקדרה בלא הגעלה, (פג) כל התבשיל (נג) אסור, (פד) שזעת הכסוי מתערב בתבשיל: טו יכסוי של ברזל שמשימים אותו על

א טור ב שם וכן קטב הנהות כחתי קדלכות הגעלה כפשה סור פני ה וכלשיו ג טור לזעזי, וכן דעת רב הפוסק

באר היטב

הטלאי, ע"ש. וכתב המ"א: לכן נ"ל דנקרם בליעה לשלא צריך לשום כ"כ גחלים עד שקיורו ניצוצות נתיים ממנו משא"כ אם קדם טלוי לבליעה די בלבון קל כמ"ש בס"ד בהג"ה, והחיי חולק על ה"ח ומ"א והגלה כמשמעות המסחר, ע"ש. ואם נתלבן כף או סיר הטלוי פעם אחת עד אחר שהגעיל, שוב מפר להגעיל כף עם הטלוי בכל פעם כיון ששוב לא מקרי קדם בליעת אסור לשלא: וכל זה ששהטלוי מדבק נזה בעונן שאין צדק בין גוף הפלי לשלא, דא"כ אף בקדם הטלוי צריך לבון או להסיר הטלוי או להתחייב הסדק כדי שיוכל לנקרו, ח"י: (לג) וינקרם. ומוטב להצית קלים על מקום הרשם, מ"א: (לג) אסור. לשי דעת המסבר סימן תמו דנטיל שרי בפסח צ"ל

נותן ספק באש תחלה וצ"כ אין חשש בזה, ש"ח, ח"י. וכלים ישנים שמספין בכדיל כמו כלי נחשת, פסק הרא"ם ח"א סימן מג דא"צ הגעלה כיון שהכדיל מופסיק ה"ל ככלים חדשים. וכתב המ"א: ולפי"ז אפלו חפן בכדיל ישן, שהרי הכדיל עצמו מתלבן, ע"ש. וצ"ח כנהג"ג שהצריך להביא דעות החולקים ע"ז וכתב שפן קצה מנדולי ארץ מחמירין על צצקם, ועכ"פ נראה ששוב בעיני אלהים נאדם לטבולו אחר צפוי בכדיל בלא ברכה, עכ"ל. וצ"ח פי"ד סימן קכ. והפרי"ח א"ח פסק דצריך הגעלה אחר צפוי בכדיל, וכן נהגין פירושים, וע"ש: (ל) האסור. וצ"ח אף שקדם בליעת האסור נמרת פינון שנתלבן מקום הטלוי. והפ"ח פתח דב"ל היבא שקדם בליעת אסור לא מהני לבון מקום

באר ה"כה

על-כ"פנים רב הפוסקים סבירא להו להקל, ובריעבר בודאי סגי בהגעלה: * מאסר שנגעשה מתדש, לא ידעתי, מההפ"ש: אם אפשר לנקרו, אפלו אם קדמה בליעה לא דמי לטלוי: ואם אי אפשר לנקרו, לעולם צריך לבון ומנן האלרן. ולעניות דעתי, דכנת המ"א בושם שנגעשה על-ידי דבוק עוקרת על הפלי ולא בוחקת בגופו.

משנה ברורה
שנתגור עליו הטלוי⁶⁹, ולבטח אינו מוציל הגעלה. (פו) ויש פוסקים דחוששין בזה גם לבליעת האסור שנגעל בפלי מקדם ואין יוצא הפליטה (פז) לגמרי דרך הטלוי, שהוא מופסיק⁷⁰, וחוששין שיפלט בתבשיל בפסח: (עו) עד שישרף וכו'. לשעם הראשון (פא) דמשום חמץ בעינו, די בלבון קל שהקש נשרף מבחוץ, דכזה בודאי נשרף הקמץ שהוא בעינו, וכדלעיל בסעיף ד לענין שאר סדקין; ולפעם השני צריך לבון חמיר, שגורפה גחלים על אותו מקום הטלוי עד שיהי ניצוצות נתיים הימנה, שאז בודאי ישרף אסור הבלוע בתוך הפלי, ונראה דבאינו כד"ומו יש לסמך (פט) להקל בזה⁷¹, וכל זה בטלוי שהוא פעין טס ומרפק בפלי על-ידי מסמרים, כמו שהוא דרך להמצא ביורות, אבל בטלוי שהוא נדבק על-ידי האש, כמו שדרך לעשות בפלי כדיל שנקבו, שמשפין עליהם כדיל שנתפך באש, הרי הם נקשרים בהגעלה ואין צריך להניח גחלים על הטלוי אף אם קדמה בליעת האסור בכלי, לפי שעל-ידי חם הכדיל נשרף כל מקשות האסור שנתפתי אס' לשנו שם, וגם הבלוע שמעבר לשלאי נקלט על-ידי הגעלה, ואין הטלוי מעכב כלל, כיון שנתפך על-ידי חם האש נעשה בכלי אחר ממש (אחרונים): (עז) ואחר-כך מגיעל כל הפלי. וכלים ישנים (ז) שתשימשו בכלי ראשון שחפן בכדיל, מעקר הדין הנה אפשר להתירן בלא הגעלה, לפי שדרך הוא שמתמין הפלי כל-כך באש מבחוץ עד שהעופרת רפה מבפנים, וזה גופא במקום הגעלה הוא, כמבאר בסעיף ד, (ל) אלא לפי שהאמנים לפעמים עושין במקוהו זה הצפוי, ואינו עולה בכל הפלי לפי שלא הרתיחו אותו לפה מתחלה, לכן יש להתמיד תמיד ולהצדיכם הגעלה, ומכל מקום בדיעבד (נב) אם נשתמש בהם בלא הגעלה אין לאסר התבשיל, ובפרט כשהפלי אינו כד"ומו. ואם האמן (נג) שצפהו הוא צפוי, ראוי להטביל בלא ברכה: (עח) מאסר שנגעשה מתדש. עין בבאר ה"כה: (עט) וינקרם היטב. ולפי שמוציא שם הרבה אותיות וקשה לנקרו היטב, מוטב לשום שם על אותו המקום קלים, שאם יש שם משהו חמץ ישרף [מג"א]: י"ד (פ) שמכסים בו הקדרה. לאפוקי אותו כסוי שאופין עליו בצק, צריך לבון [כ"י]: (פא) בין שמוציא וכו'. רוצה לומר, ואם-כן נבלע בו החמץ על-ידי חם פלי ראשון⁷², ועל-כן צריך הגעלה גם-כן (ל) בכלי ראשון⁷³ ולא מהני צ"ח: (פב) ואם נתגורו בפסח וכו'. אפלו אם הפסוי (פג) הודח היטב שאין בו חשש משום חמץ בעינו, אפלו הדי אסור משום דעת חמץ הבלועה בתוכו, (ל) שיויר ומתערב בהתבשיל על-ידי הקבל העולה מהתבשיל להכסוי פשהו רותם, ובפסח אסורו במשהו. ואם נתגורו בערב-פסח אחר שש שעות, אז אם יש ששים בהתבשיל נגר כל הכסוי מפר, וכן אם הפסוי אינו כד"ומו מצט שפסו בו קדרת חמץ, מפר (ל) בשעת הדחק לכלי צלמא, הנותן טעם לפגם בערב-פסח מפר, מה שאין כן בפסח, אפלו אם הוא אינו כד"ומו, אסור לדעת (ל) הט"מ ליעיל בסימן תמו סעיף י בהג"ה: (פג) כל התבשיל. והקדרה: (פד) שזעת הכסוי וכו'. ואם נזכר מיד וקטירו מן הקדרה ונראה שהיא נבט צדו, שלא התחיל להניח מחום התבשיל שפקדנה, (נט) הרי התבשיל מפר באכילה, וגם הקדרה מתרת אף ששיניהם רותחים ונגע אחד פתכרו, שאין אסור יוצא מכלי לכלי בלא ר"ב, כדאיתא ביו"ד דעה סימן קח, אבל אם שקה הפסוי מעט על הקדרה בענין שיש לחש שמא פקר התחיל צד הפנימי של הפסוי להניח על

שער הציון

(פז) הוא דעת הרא"ש בפרק כל שעה. ולדעה זו חשש הפג"א אבהתם: (פז) דאם ניטא דעל-ידי הגעלה אינה מפלגת דרך הטלוי כלל, אם-כן גם בפסח לא נפליט בתבשיל: (פח) כן מוכח מהפ"ק גמדים וכן פתח הג"ח. ובת"ק אדם מוכח שדעתו דאף במקום שהחשש משום חמץ בעינו, צריך לבון עד שיהי ניצוצות נתיים הימנה, וכן גמ"א אבהתם משמע כותב: (פט) כי דיוצ דעת הפרי חדש לפסח לגמרי כהרש"א, וכן הפ"ח פסק לצקר דינא פתח, דהוא השעם הראשון שמכבנו, וכן בספר מגן-א"ח פסק גם-כן הכי דתמיד די בלבון קל, ומפרי"ק גמדים נראה שפסק בהפג"א אבהתם, ועל-כ"פנים באינו כד"ומו דהוא נותן טעם לפגם, נראה ובודאי יש לסמך להקל: (ז) טג"א אבהתם בשם הרא"ם מורחו, והסכים הפרי חדש גם-כן לזה מעקר הדין: (ל) פרי חדש, והוא כן באחרונים: (כ) פרי"ק גמדים. וצ"ח שם עוד לענין פלי השריף לבון: (ל) אחרונים: (ל) הניו חדש בשם הראשון: (ל) בי"ח ופשוט: (ל) וכל-שכן במקום שיש לחש שעל-ידי הרתיחה נגע התבשיל בפסוי המחפץ, בודאי אסור ורוקח בסימן רצ"ו: (ל) הניו לדעת המ"א ביו"ד נדעה סימן עג דבלא שעת הדחק יש מקמירין בכסוי אפלו אינו כד"ומו: (ל) דלדעת המסבר שם, על-כ"פ חם מירי המסבר בענינו ששהפסוי הוא כד"ומו או בשאינו הודח ויש לחש לחמץ בעינו שעליו וה"ח ופרי"ח המאמר מרדכי ונר"שילום]: (ל) אלהו זוטא והג"ח: אף דהעלת-שבת לא ברירא לה בזה, מכל מקום מסהבר כתייהו, ובפרט כשהכסוי אינו כד"ומו:

הַלְבוּת פְּסַח סִימָן תנא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק עה]

קדם שְׁנַתְנוּ עָלָיו הַטְּלָאִיטָה וכו', דְּבַר הַטְּלָאִי, שֶׁהוּא מְפָסֵקוֹ.

89) וכן כתב לעיל (ס"ק כב) לגבי כלי שיש עליו חלודה.

70) אמנם לענין כלי שיש עליו חלודה (לעיל ס"ק כב), לא כתב טעם זה. וטעם החילוק בין כלי שיש עליו טלאי ובין כלי שיש עליו חלודה, מבואר בפמ"ג (משב"ז ס"ק ו בדעת הט"ז שם) שמי ההגעלה מצליחים לפעול דרך החלודה להפליט את הבליעה שבכלי, אך אינם מצליחים לפעול דרך הטלאי. אמנם, הבי"ד (י"ד ס"י קבא ס"ג) כתב בשם שו"ת הרא"ש (כלל יד ס"י א) טעם זה גם לגבי חלודה.

[משנ"ב ס"ק עו]

וְנִרְאֶה דְּבִאֲדֵינוּ פְּרִימוֹ יֵשׁ לְסַמֵּךְ לְהַקְלֵל פְּנֵיהֶּוּ.

71) ולענין הגעלת כלי בן יומם, כבר מבואר ברמ"א לקמן (ס"י תנב ס"ב) שבלאו הכי המנהג שלא להגעילו.

[משנ"ב ס"ק פא]

רוּצָה לִזְמַר, וְאִם-כֵּן יִבְלָע בּוֹ הַחֶמֶץ עַל-יְדֵי הַם קְלֵי רְאֵשׁוֹנָיו.

72) וכן ברזים הנמצאים בכיור המטבח, דעת הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"א עמ' בח) שיש להגעילם, הואיל ובלעיים הם אדים מויעת הסירים שיש בהם חמץ, וכן לפעמים נשפך עליהם חמץ, ולפיכך יש לערות רותחין על צינור הברז, ובאותה שעה יש לפתוח את כרו המים החמים עד שיצאו מים חמים ממש.

[משנ"ב שם]

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הַגְּעֵלָה גַּם-כֵּן בְּכֵלֵי רְאֵשׁוֹנָיו.

73) ומכסה של סיר שנבשלים בו מאכלים המתייבשים על ידי הבישול, כגון 'קוגל' ופתייתים, דעת הגר"ז קרליץ (חוט שני פסח פי"י ס"ק יד) שיתכן שאין די בהכשרתו על ידי הגעלה, ולכתחילה יש ללבנו ליבון קל.

ומכסה של מחבת, דעת הגר"ז קרליץ (שם) שיש להכשירו באותו האופן שבו מכשירים את המחבת עצמה (כמבואר בשו"ע וברמ"א לעיל (ס"יא)).

והכשרת כלי ראשון על ידי זיעה [אדים], כתב בשו"ת מהרש"ם (ח"א ס"י צב) שאינה מועילה, כיון שלדעת כמה מן הראשונים אין זיעה מפליטה את הבלוע, וגם אותם ראשונים שכתבו שזיעה מפליטה, יתכן שלא כתבו כן אלא לחומרא, אך לא לקולא. ומטעם זה כתב, שהרצפה להכשיר כלי גדול מאד, ואין באפשרותו

להגעילו במים מרובים כל כך, לא יכשירונו על ידי זיעה בלבד [וראה שם, שיסל הוא להכשירו על ידי שיתן בתוכו מים, וירתיחם על ידי מכשיר שיגחם להם להתפשט ולהתפור על פני כל הכלי, עד שיכשירו את כל דפנותיו, הוסיף, שלדעתו הגעלה זו מועילה גם לכלי שבלע בכלי ראשון ממש, אלא שאף לדעת הסוברים שאי אפשר להגעיל כלי ראשון באופן כזה [ראה שו"ת שואל ומשיב תליתאה ח"ג ס"י קבד], מי"מ כלי שבלע על ידי שנכבש בו איסור מעת לעת, אפשר להכשירו באופן זה, וכתב בשו"ת אחיעזר (ח"ד ס"י ט) שיש לסמוך על דבריו בשעת הדחק].

ולהגעיל כלי במכשיר ההופך את האדים שבתוכו למים רותחים [סטימער], כתב בשו"ת חשב האפוד (ח"ג ס"י פח) שמותר. וכן מבואר בשו"ת אגרות משה (י"ד ח"א ס"י ט) שאפשר להגעיל בליעה שנבלעה בדרך בישול על ידי אדים הנהפכים למים.

ולענין הגעלת מיקרוגל (המצופה מחבת, ולא המצופה אמאיל) על ידי זיעה [בטון על ידי הנהת כלי עם מים בתוך המיקרוגל כדי שיתאדו המים בשעה שמפעילן], כתב בשו"ת חשב האפוד (שם) שאף הפר"ח (י"ד ס"י קבא סוף ס"ק טו) והפמ"ג (י"ד ס"י צד משב"ז ס"ק א ד"ה דע) שכתבו שדבר שבלע על ידי זיעה ניתן להגעילו על ידי זיעה [וראה שו"ת מהרש"ם (שם) ושו"ת בית שלמה (ח"א ס"י קסא) שכתבו שדבריהם אינם מוסכמים], יודו שבמיקרוגל אין הגעלה כזו מועילה, כיון שבליעה אינה נפלטת על ידי זיעה אלא אם כן הזיעה מחברת אותה עד שנכנסת לתוך מי ההגעלה, ואילו במיקרוגל אף שהדפנות מתמלאות זיעה, אין הן מפליטות את הבליעה לתוך המים, כיון שהמים אינם נמצאים על גביהן.

מאידך, דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר הלבנות פסח פט"ז הע' קנז) שאפשר להכשיר מיקרוגל לפסח באופן זה, כיון שהזיעה הניצרת על ידי המים הרותחים מפליטה את הבליעה שנוצרה אף היא על ידי זיעה [וראה שם, שכל זה בתנאי שינקו את המיקרוגל לפני הגעלתו, וימתינו מעת לעת].

דעת הגר"ש אלישיב (שבות יצחק בדיני מיקרוגל פי"ה ס"ק ד עמ' נו) שאין להגעיל מיקרוגל מבליעת איסור או מבליעת חמץ על ידי זיעה, אלא צריך לכסות מבפנים את כל התנור והדלת בכיסוי קבוע שאינו מעביר פליטות ועמיד בחום. אך להכשירו מבליעת בשר בחלב [שנבלע על ידי זיעה], דעתו (שם) שאפשר להקל, על ידי הנחת צלחת עם מים שירתחו ויעלו אדים, ועל ידי עירוי מקומקום רותח בעוד מחזיק את מתג ההדלקה, והוסיף, שבתחילת ההכשרה יש לכסות את נקבי התנור, כדי שתצטבר בו הזיעה, ולאחר מכן יש להסיר את הכיסוי, כדי שתוכשר המתבת שבין הנקבים.

באר הגולה מא

ד טור בשם ר"ר
רמ"א ש"ח רבנו יצחק,
וכן כתב בסנהדות
מ"טו"ז פרק ה' אהרן
ובו סבב הגהות
פ"טו"ז פרק ה'
ז אגרא פקחים י'

הלכות פסח סימן תנא

התורה קשנאפית על הבירה, (פה) צריך לבון: טז (פו) ימדוכה מתרת בהגעלה. (פו) האם היא גדולה שאינו יכול להכניסה ביורה, משים פה מים ורחמים ומכנים בתוכה אכן רותמת ועולה הרתיחה (פה) פכל שפתה, *דכל קהאי גנא הוי הגעלה דקלי ראשון: הגה ויש מתמירין (פט) ללבן המדוכה (טז) וי"ד בשם רבינו יואל ויחשוב רשבי"א וטור בשם רש"י ור"מ, אך בלבון בל-דחה, דהנהו שיעורף עליו קש מבחון, סגי (ד"ע), ונוהגין (ל) (צ) ללבנו לכתחלה, מיהו, סגי לה בהגעלה אם אין בו גמות (טהרי"ב). ואם המדוכה של עץ, יש לקלפו בכלי אפנות, דחלשינן לגמות, (צא) ולהגעילו אחר-כך (הג"מ פ"ה): יז יהדף שיעורכים עליו (צב) קל השנה וכן יצרכה שלשין בה, (צג) *צריכים הגעלה: הגה ולא מקני בה קלון בכלי אפנות.

באר היטב

אין זכין בהם חמץ רק פרנס ונענעלי"ד, לכן די בהגעלה; ומה טוב לזרז להחמיר לרוב הפל קדם י"ט ודחה נ"ט ב"ד נ"ט להפרא, ע"ש. ואם דכו

בדעת הנוהגים לאסור בכסוי אף שאינו ב"י ואו שהוא באמת ב"י וקבא"ר ב"ד ט"ז סימן צג: (ל) ללבנו, וכתבו האחרונים בהמדוכות שלנו שלעולם

באר הלכה

דבנה באמת שרי בכל גווי אם אפשר לנקרן חמץ: * דכל קהאי גנא הוי הגעלה דקלי ראשון. הפרי חדש האריך בזה ולא הוי כקלי ראשון ממש, ולא מהני זה בדבר שנשמש בתוך צל האש בכלי ראשון ממש, דעקר עצה של שימת אבנים לא מהני אלא להעלות הרתיחה למעלה, אבל נוקא בכלי שמשימה על-די ערוי ולא בכלי שנשמש בכלי ראשון, ומסיק דאפשר ולא פתחו הפוסקים זה אלא פאן גפי מדוכה וכן לעיל בסעיף ו בקשרות גדולות שרב משמישן על-די ערוי מקלי ראשון וכל קהאי גנא, ובדבריו פתח גם האלה בה פסעף ו בשם הב"ח, וכן שם שכתבתי דאין כראי להחיר אלא באינו ב"י וכו'. עין שם: * צריכים הגעלה. הינו מעקר הדיו, אבל כבר כתב המחבר לעיל בסימן תמב דאין לסמוך על מה שמקנין אותו ודוחצין אותו בתמין, וסינו מצד השבב וסינוש [פ"ח] לעיל בסימן תמב וכן פתח הפאמר דר"ד והוסיף דהו שפנו תמ"א פ"ה"ה]. והפגן אברהם פתח שם דהתם ט"ז פשהערכה צלויה מפורים תר"ח ומשום דאי אפשר לנקות שם בין הפוסק, וכן מ"ז הסדר והשלחן ערוך בשעשה מחתיכה אחת, ולפי זה מהפ"א שפ"ס וכבר נתבאר לעיל וכ"י משפט דמ"ז פתח גווי, ועל-פיהו דערוך לתרעו של הב"ח ומאמר דר"ד הנ"ל. והנה האלה רבה הסכים שם לדינא לתרעו של המגיד אברהם, ובגשעה מחתיכה אחת פתח להשחות אחר שנקרו אותו היטב, ומכל מקום לענין להשמש בו בפסח הקמיר לכתחלה אפלו לאסור שהגעילו, ולדידה דינו של הרמ"א פאן הוא אפלו קשנעשה מחתיכה אחת. וכן להפגן אברהם פתח דעם המנהג הוא משום דנוהגין פתח דעה דסביבא לה דלביית-שאור לא מקני הגעלה, פשיטא דאפלו מחתיכה אחת, דהגם דאפשר לנקרה פה, על-של-פנים

משנה ברורה

שקנה יד סולדת בוצה זו, הרי הטבשיל והקנדה אסורין: טו (פה) צריך לבון. לפי שצרכי הפעמים נוצע הכסוי בגוף התורה שתחמיו ויבולע ממנה טעם חמץ שלא על-ידי משקה אלא על-ידי חם האש. וצ"ע בפרי"ק דהלבון זה (ק) לא מקני לבון קל, אלא עד שיהא ניצוצות נחזין הימנו: טז (פו) מדוכה. בין של עץ (קא) בין של אבן ומתכות, והיו גיילין לרוב בתוכו שומים ודרכים חריפים עם פוריר-לתם, והוא דמי לביית-שאור וביח-חרסח המבאר לקמן בסעיף כב, (קכ) והמחבר אביל לטעמה, דפסק שם דגם לביית-שאור מהני הגעלה: (פו) ואם היא גדולה וכו'. והקטנה שאפשר להכניסה לחוף יורה אין להקל להגעלה באפן כזה, ויש פוסקים שסוברין דאף על-ידי אבנים לא מקני הגעלה בכלי ראשון אלא ערוי: (פת) פכל שפתה. רוצה לומר, שיעלו המים גם על עכו שפתה מלקמלה: (פט) ללבן המדוכה. סביבא להו (קג) דגם בביית-שאור לא מהני הגעלה אלא לבון. (קד) וכתבו הפוסקים, דנוקא לענין חמץ בפסח, מה שאין כן בשאר גמות השנה, במדוכה של אסור, שאין חשש רק משמנונית של אסור, ואין ח"ך לרוב השמנונית עם דברים חריפים, על-כן סגי בהגעלה לכלי צלמא: (צ) ללבנו לכתחלה, [מיהו] סגי לה וכו'. רוצה לומר, דמן הדיו סגי לה בהגעלה לכו פדעה

טראשונה, אף שהנהג ללבנו (עד שגש וכו'), ועל-כן במקום דאי אפשר בלבון, כגון בכלי-עץ, סגי בהגעלה^{טז} אם הוא חלק שאין בו גמות. וכתבו האחרונים, המדוכות קטנות שלנו, שלעולם אין זכין בהם חמץ רק פרנס ונענעלי"ד, או ברמים של פלפלין שלנו, די בהגעלה לכתחלה אפלו בשל מתכות, ומכל מקום הגעלה צריכה, דשמה פא לתוכה פעם אחת חמץ משהו ונקלע בתוכה על-ידי חריפות הפשמים שדכו בה אחר-כך. (קט) ומצנה מן הפקח להגעיל, ולרוב הפל קדם יום-טוב. ובדיעבד אפלו אם לא הגעיל קל ורבו פתוכו תכלין ביום-טוב ונתנו בתוך הטבשיל, מצדדים (קי) האחרונים להחיר הטבשיל, ובפרט אם הוא (קז) אינו ב"י וכו'. ודינא אין להחמיר בדיעבד מספקא שמה נחערב פרו חמץ בפשמים שדכו בו, או שחתכו הנגזיל וכיוצא בו פסכין של חמץ, ולא מתוקנין אסור מספקא. וכל זה במדוכה שיש בה רק חשש מבליעת מעט חמץ, אבל בהאק-מעסע"ר, שידוע שחזתכין הפצלים פסכין של חמץ ומניחים אותו בפשו ומחמכין בהאק-מעסע"ר הפשו דק-דק, יש לומר דאף בדיעבד אסור (ח"א). ואכן פפי שנותנין שנותנין גם חתיכת פתחיים עם הפצלים וחזתכין הפל יחד וק-דק, אם-כן הוי בלוע מחמץ ממש בחד עם חריפות הפצלים, בודאי אין להקל בזה. פתח המגיד אברהם: יש לומר שלא לחתך הנגזיל רק בספין חדש, ואותו שאינו נהירין פנה יוצא קלקול מנה, שחזתכין ונגזיל [שהוא דבר חריף] פספין של פשו וזכין אותו במדוכה, ונמצא המדוכה בלוע מפשו, ואחר-כך זכין בתוכו בשמים ואבילים פתלב"ז: (צא) ולהגעילו אחר-כך. דהקלוף לכו אינו מועיל, משום דהקלועה הוא מעבר לעבר ואינו יוצא אלא על-ידי הגעלה: יז (צב) קל השנה וכן ערכה. רוצה לומר גם-כן פל השנה, אבל אם לפקחים, (קט) די להם ההקשר בערוי ורחמין: (צג) צריכין הגעלה. דמשחין העסות עליהן עד שיתמין, ודמי לביית-שאור. (קט) ואם גדולים הם שאין יכול להכניסן בתוך פלי, לכן אבנים ויששים עליהם ויפן

שער הציון

(ק) ויש לענין אם היה אינו ב"י וכו', אפשר אף דאין נוהגין להחמיר באינו ב"י וכו', אפלי נחל לצרף לזה דעת הפוסקים דחמץ מקרי הפרא בלע וסגי הגעלה אף במקום דצריך לבון, וממילא מהני לבון קל. אחר-כך מצאתי מענין זה באש"ל אברהם אוח יא, ומוכח שם ובלאו הפסד מקרה אין להקל אף בדיעבד^{טז}: (קא) פוסקים: (קב) הגר"א ושי"א: (קג) אחרונים: (קד) חקניצבב ושי"א: (קה) ביח וט"ז ושי"א: (קו) חקניצבב והגר"א והמח"א: (קי) דאף שהאלה רבה מספקא קצת על דברי המגיד אברהם בזה, מכל מקום באינו ב"י וכו' דלאו הכי יש דעות ביוהדעצה סימן עז אפלו בדבר חריף אם הוא אינו ב"י וכו' להקל ב"י ב"י וכו', ובענינו גם-כן עוד פסק אם היה קלל משהו חמץ, אין להחמיר: (קט) אחרונים. והו מדינא, אבל הפגן להחמיר בכל גווי וכתבתינו לקמ"ח^{טז} [וגר"א בשם המרדכי]: (קט) בתי"וסף:

מרחם: 1 צפון. 2 סימן פבד לקציעה פשו. קוסיץ.

